

Geriatric

Plotse verwardheid of delier

Wat is een delier?

Een delier is een plots optredende verwardheid, met vooral een aandachtsstoornis of bewustzijnsverandering. De symptomen kunnen veranderen in de loop van de dag en zijn vaak het ergst 's avonds en 's nachts.

Een delier komt vaak voor bij oudere patiënten die worden opgenomen in het ziekenhuis, maar kan ook bij jongere mensen voorkomen. Deze toestand is gelukkig meestal tijdelijk en van voorbijgaande aard.

Welke patiënten hebben meer risico op een delier?

- Oudere patiënten (vooral > 70 jaar)
- Mannen
- Patiënten met dementie
- Eerder doorgemaakt delier
- Alcohol-, middelen- of medicatiemisbruik
- Uitgebreide medische of psychiatrische voorgeschiedenis
- Inname van veel medicatie, vooral medicatie die invloed heeft op de hersenfunctie
- Verminderd gehoor en zicht

Er zijn ook een aantal uitlokkende factoren:

- Verandering van omgeving (zoals een ziekenhuisopname)
- Een acuut medisch probleem, zoals een infectie of ziekte
- Pijn of ander lichamelijk ongemak
- Bedrust of immobilisatie
- Problemen met plassen of ontlasting
- Slechte voedingstoestand en uitdroging
- Medicatie
- Slaaptekort
- Ontwenning (bv. alcohol of slaapmedicatie)

Symptomen

Volgende symptomen kunnen wijzen op een delier:

- Plotselinge verwardheid: wartaal, niet weten wat er gebeurt
- Verandering in bewustzijn:

‘Hypoactief’ delier:

slaperig, abnormaal rustig, zich stilletjes terugtrekken, overdag regelmatig in slaap vallen, ...

‘Hyperactief’ delier:

onrustig, angstig, agressief, prutsen aan katheters, ...

Wisselend ‘hypoactief’ en ‘hyperactief’

- Moeite met herkennen van mensen, weten waar men is of welke dag het is
- Problemen met aandacht en concentratie: in gesprekken lijkt niet alles door te dringen, snel afgeleid zijn, veel herhalen
- Wanen of hallucinaties: beestjes zien, geluiden horen die er niet zijn
- Problemen met het geheugen

Wat kunnen we in het ziekenhuis doen wanneer een patiënt een delier doormaakt?

Een delier wordt steeds besproken met de behandelend arts.

We zoeken actief naar mogelijke oorzaken en doen indien nodig bijkomende onderzoeken.

Zo nodig kan de arts medicatie geven om onrust of angst te verminderen. Deze medicatie verlicht de symptomen, maar geneest het delier niet of heeft geen invloed op de duur van het delier. Soms wordt medicatie niet aangepast om extra ontregeling te vermijden. **Start of stop nooit zelf medicatie.**

Wat kan ik als familie/mantelzorgger doen?

- Geef de vertrouwde roepnaam door aan de verpleegkundigen, zodat zij de patiënt op een voor hem of haar herkenbare manier kunnen aanspreken.
- Als je op bezoek komt, zeg dan wie je bent en waarom je komt.
- Breng vertrouwde spullen van thuis mee, zoals bijvoorbeeld foto's waar de patiënt veel belang aan hecht, de wekker van thuis, de krant, boeken, ...
- Voorzie dat hulpmiddelen (bril, hoorapparaat, gebitsprothese) aanwezig zijn.
- Help bij de oriëntatie: benadruk dat de patiënt in het ziekenhuis ligt, welke dag het is, wat er gebeurt.
- Spreek rustig en duidelijk.
- Ga niet mee in dingen die de patiënt hoort of ziet en die er in werkelijkheid niet zijn. Geef rustig aan dat je waarneming anders is, maar spreek de patiënt niet tegen. Probeer de patiënt af te leiden door te praten over bestaande personen en echte gebeurtenissen.
- Zorg voor rust en vermijd te veel bezoek tegelijk. Probeer bezoek te spreiden zodat de patiënt op geregelde tijdstippen vertrouwde gezichten ziet.

- Stimuleer de patiënt om voldoende te eten en te drinken.
- Laat de patiënt niet te veel slapen overdag om het dag-nachtritme niet te verstoren
- Meld veranderingen en blijf in contact met de zorgverleners.

Hoe kan ik helpen om een delier te voorkomen bij mijn familielid?

- Pas de bovenstaande tips ook preventief toe.
- Meld veranderingen in gedrag, slaap, pijn of onrust aan de zorgverleners.
- Geef door of er geheugenproblemen, dementie of een eerder delier waren.
- Wees eerlijk over alcohol- of medicatiegebruik, dit helpt bij een goede behandeling.

Hoe verloopt het herstel?

Het herstel verloopt meestal geleidelijk. Het kan even duren voor iemand weer helder denkt. In de meeste gevallen klaart het delier binnen enkele dagen op, maar soms duurt het enkele weken voordat alle symptomen zijn verdwenen. Vermoeidheid komt vaak voor en ook de slaap kan nog een tijd verstoord zijn.

Soms herinnert de patiënt zich het delier niet (of maar gedeeltelijk). Herinneringen aan het delier kunnen emoties oproepen zoals angst, schaamte of onrust. Bespreek dit gerust met de arts of verpleegkundigen.

Belangrijke aandachtspunten na een hospitalisatie

- Stimuleer sociale contacten om eenzaamheid te voorkomen.
- Is de patiënt na enkele weken nog niet volledig opgeklaard? Raadpleeg dan de huisarts.
- Bij aanhoudende geheugenklachten, wanen of hallucinaties kan een afspraak in de geheugenkliniek van AZ Rivierenland (Rumst, Bornem of Willebroek) aangewezen zijn

campus Rumst

Bereikbaar van maandag tot donderdag
08.00u-15.00u
tel.: 03 880 90 69

campus Bornem/Willebroek

Bereikbaar op maandag, dinsdag,
donderdag en vrijdag
07.30u-15.30u
tel.: 03 860 37 52

Groots in zorg, persoonlijk in aanpak

Onze ziekenhuismedewerkers zetten zich elke dag in om kwalitatieve en patiëntgerichte zorg te bieden. Elke patiënt van AZ Rivierenland moet kunnen rekenen op de beste en meest persoonlijke zorg en behandeling in de regio.

Hier noteer ik mijn eventuele vragen

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wij wensen jou een aangenaam verblijf en een spoedig herstel toe!

Honger of dorst?

Breng een bezoekje aan onze **bistro Azter** op campus Rumst of campus Bornem!

CAMPUS RUMST

's Herenbaan 172 | 2840 Rumst
03 880 90 11
spoedgevallen: 03 880 95 20

CAMPUS BORNEM

Kasteelstraat 23 | 2880 Bornem
03 880 90 11
spoedgevallen: 03 890 16 03

CAMPUS WILLEBROEK

Tisseltsesteenweg 27 | 2830 Willebroek
03 880 90 11

ref.: 50121288 AZR

versie: 01/06/2026

foto's & illustraties: Adobe stock

eigenaar: Yoni De Kock / Isabel Van Hemelrijk, zorgexpert geriatrie

v.u.: Sofie Vermeulen, communicatieverantwoordelijke

Maatschappelijke zetel:

vzw AZ Rivierenland | 's Herenbaan 172 | 2840 Rumst

RPR 0416 851 659 | Erkenningsnummer 104 | Bevoegde rechtbank: Antwerpen

www.azrivierenland.be | info@azr.be

